

NIEUWSBRIEF

01 | 02 | 03 | 04 | 05 | 06 | 07 | 08 | 09 | 10 | 11 | 12 | 2005

KADOC

Documentatie- en onderzoekcentrum
voor religie, cultuur en samenleving
Interfacultair centrum K.U.Leuven

Europa en de christen-democratie

Interview met Michael Gehler

KADOC en de K.U.Leuven blijven een grote aantrekkingskracht uitoefenen op buitenlandse onderzoekers die zich buigen over de geschiedenis van de christen-democratie, het Europese integratieproces, de internationale politieke verhoudingen en de relaties tussen die drie thema's. De Oostenrijker dr. Michael Gehler was voorlopig de laatste in de rij buitenlandse onderzoekers die tijdelijk neerstreken in KADOC. In februari verrichtte hij er als research fellow van het centrum archiefonderzoek en was hij als gastprofessor verbonden aan de faculteit Sociale Wetenschappen.

Michael Gehler (1962) is als docent en onderzoeker verbonden aan het Institute for Contemporary History van de Leopold-Franzens Universiteit in Innsbruck (Tirol).

Hij kan terugblikken op verscheidene buitenlandse studieverblijven, zetelt in een aantal (internationale) onderzoekscommissies en redacties van wetenschappelijke tijdschriften en kan een indrukwekkende reeks publicaties voorleggen over een diversiteit van onderwerpen met betrekking tot de (internationale) geschiedenis van de 20ste eeuw. Wij hadden een gesprek met hem tijdens zijn verblijf op KADOC.

Waarom de keuze voor KADOC en Leuven?

KADOC en de K.U.Leuven beschikken in mijn ogen over een aantal Sterke troeven. Zo vind ik er ten eerste academici die actief zijn op mijn onderzoeksterreinen, o.a. Emiel Lamberts en Emmanuel Gerard voor wat de (internationale) christen-democratie en de Europese integratie betreft, Louis Vos voor de geschiedenis van (katholieke) jeugdorganisaties, in het bijzonder de studentenverenigingen.

De afgelopen jaren ontmoette ik hen al meermaals op internationale bijeenkomsten. In hun spoor onderzoeken bovendien nog verscheidene andere vorsers gelijkaardige thema's aan de departementen Geschiedenis en Politieke Wetenschappen. Mijn verblijf geeft mij de gelegenheid om met hen tot een uitwisseling van inzichten en onderzoeksresultaten te komen, de discussie daarover aan te gaan en samenwerkingsverbanden tot stand te brengen. Ten tweede beschikt KADOC over enkele toparchieven voor mijn onderzoeksterrein. Ik probeer mij in een snel tempo door die goed toegankelijke bestanden te werken, maar voorzie nu al dat een langer studieverblijf zich opdringt. Ten slotte zal ik in Brussel, in het hart van Europa, ook enkele interviews afnemen van Europese politici.

Welke **onderzoeksthema's** dragen precies jouw belangstelling weg?

Mijn onderzoek betreft onder meer de naoorlogse politieke geschiedenis van Oostenrijk, bv. de studentenverenigingen aan de universiteit van Innsbruck voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog of ook de Waldheimaffaire. Mijn belangstelling gaat evenwel vooral uit naar internationale thema's; de multilaterale en bilaterale contacten van Oostenrijk, de toetreding van Oostenrijk tot de EU, de ontwikkeling van de Europese christen-democratie en haar inbreng in de Europese integratie, haar houding ook tegenover de Oostbloklanden en de Duitse eenmaking, de Koude Oorlog, minoriteitenproblemen en hun aanpak in een verenigd Europa, in het bijzonder de Zuid-Tirolse kwestie enz.

Illustratie: affiche van de CVP-EVP voor de eerste Europese verkiezingen van 1979.

Welke bronnen raadpleeg je op KADOC voor die onderwerpen?

Ik kreeg al inzage in het archief van de CVP en haar studiedienst Cepess, samen met enkele persoonsarchieven. Mijn aandacht gaat vooral naar de archieven van August De Schryver, Jean-Charles Snoy et d'Oppuers, Robert Houben, Hendrik Heyman, Theo Lefèvre en Mark Eyskens. De eerste resultaten van die opzoeken zijn bijzonder positief. Ook al zag ik elders in Europa al vele archieven m.b.t. de christen-democratie en de Europese samenwerking, toch levert het bronnenonderzoek hier weer nieuwe gegevens en inzichten op over o.a. de supranationale samenwerking tussen de Europese politieke families, de beginperiode van de Europese eenmaking (EGKS, EEG), de rol van Oostenrijkse christen-democraten in de Nouvelles Equipes Internationales voorgezeten door De Schryver (1950-1960) en de receptie in die milieus van de politiek in Oostenrijk en zijn neutraal statuut.

Hoe beoordeel je de Europese bijdrage van de **hogervermelde Belgische christen-democraten?**

Sommige historici wijzen uitsluitend of vooral op economische factoren in de ontwikkeling naar een verenigd Europa. Naar mijn mening is evenwel de rol van grote persoonlijkheden in het Europese integratieproces onbetwistbaar. Iedereen kent de namen van Alcide De Gasperi, Jean Monnet, Robert Schuman, Jacques Delors. Maarook Belgische politici - naast christen-democraten waren dat sociaal-democraten als Paul Henri Spaak - leverden een bijdrage. Zij hadden al praktijkervaring opgedaan bij de totstandkoming van de Benelux en gaven op Europees niveau belangrijke impulsen. August De Schryver was een spilfiguur in de Europese christen-democratische familie in de jaren 1950; hij wist overleg en evenwichten te realiseren tussen diverse tendensen en figuren. Belgische christen-democraten overhaalden in 1954, na de mislukking van de Europese Defensie

Gemeenschap, hun collega's van de Franse MRP om steun te verlenen aan de Akkoorden van Parijs. Die leidden tot de oprichting van de West-Europese Unie en de inschakeling van West-Duitsland in een transatlantisch verdedigingssysteem. Theo Lefèvre speelde een bemiddelende rol onder Europese christendemocraten in de jaren 1960. Robert Houben drukte al vanaf 1945 en voor een lange periode een beslissende Stempel op het ideologische debat in die milieus, vooral over sociaal-economische en culturele aangelegenheden. Leo Tindemans was, o.a. met zijn gekende rapport, een pleitbezorger voor een Europese politieke unie in de jaren 1970. In het overgangsproces van een meer informele naar een strakker georganiseerde Europese Volkspartij had Wilfried Martens een belangrijk aandeel. Geruggensteund door Helmut Kohl bouwde hij aan een werkelijk supranationale en organisatorisch gestroomlijnde EVP. De bijdrage van Jean-Luc Dehaene als ondervoorzitter van de Conventie inzake de Europese grondwet is voer voor toekomstig onderzoek.

Uit jouw curriculum leid ik af dat je als historicus ook over zeer recente onderwerpen publiceert?

Met mijn onderzoek kom ik inderdaad dikwijls in het vaarwater van de politieke wetenschappers. Ik probeer tot een wederzijdse bevruchting te kunnen op het vlak van terminologie en methodologie. Ook al bestuderen we dezelfde thema's, toch zal ik als historicus zeer uitdrukkelijk de klemtoon leggen op voorgeschiedenis en historische context. Mijn indruk is dat politicologen dat waarderen. Actuele thema's als de impact van de euro, de uitbreiding van de Unie of de Europese houding in de Irakcrisis tracht ik steeds te benaderen als de voorlopige eindpunten van een historische evolutie. Dat historische perspectief is uiterst leerrijk, bv. bij een evaluatie van het Europese eenmakingsproces. Journalisten en politieke wetenschappers laten zich vaak zeer kritisch uit over het verenigd Europa. Zij wijzen op het

bureaucratische 'Brussel' dat mijlenver van de echte bekommernissen van de burger zou afstaan, op het democratische deficit, op het Europa van de twee snelheden en op de moeilijke besluitvorming. De Europese constructie vertoont inderdaad nog lacunes en onvolmaaktheden, maar bekeken vanuit een historisch gezichtspunt is er toch al een ontzaglijke weg afgelegd. De ideeën van enkele Europese idealisten van vóór 1940 over een Europese politieke unie, die lange tijd als 'utopisch' werden afgedaan, werden intussen grotendeels gerealiseerd. In Azië - zo leerden mij recente verblijven in Tokio en Taipé - kijken onderzoekers met verwondering en bewondering naar het Europese integratieproces, dat men daar grondig bestudeert en als een succesverhaal en een na te volgen voorbeeld bestempelt.

Hoe ziet jouw Leuvense agenda er verder uit?

In de faculteit Sociale Wetenschappen geef ik enkele seminaries en lezingen, o.a. over de lange voorgeschiedenis van de Europese grondwet ('From Coudenhove-Kalergi to Valéry Giscard d'Estaing, 1918-2004') en over de Zuid-Tirolse kwestie, de positie van minderheden in Europa en het beleid terzake. Ik hoop ook om via informele contacten mijn 'netwerk' van collega-onderzoekers te verstevigen. Op termijn verwacht ik dat mijn verblijf in KADOC zal resulteren in concrete afspraken inzake uitwisseling, publicaties, studiedagen of gemeenschappelijke onderzoeksprojecten.

Godfried Kwanten